

IVAN DEVČIĆ

ČOVJEK OSTVARENIH SNOVA

Ivan Devčić
Riječka nadbiskupija
Ivana Pavla II. 1
HR 51000 Rijeka

UDK: 262.12 Bogović, M.
930-05 Bogović, M.
Esej
Ur.: 2014-12-02

Na početku svog osvrta na zlatomisnički jubilej biskupa dr. Mile Bogovića izražavam najprije zahvalnost uredništvu *Senjskog zbornika* što je odlučilo poseban broj toga uglednog časopisa posvetiti ovom našem zaslužnom svećeniku, biskupu, profesoru povijesti i kulturnom djelatniku. Radujem se što je i meni dana mogućnost da nešto napišem o dragom kolegi kojega sam prvi put sreo 1966. godine, dakle prije 48 godina. Bilo je to u Pazinu, gdje sam pohađao četvrti razred klasične gimnazije u pazinskom sjemeništu. Bogović je iz nekog razloga došao u Pazin i sastao se za vrijeme školskog odmora u dvorištu sjemeništa s nama maturantima te nam u nevezanom razgovoru kazao da ide u Rim na studij crkvene povijesti. A drugi moj susret s njime bio je četiri godine kasnije, i to upravo u Rimu, kamo me je mons. dr. Viktor Burić poslao na studij. Bogović me je tada dočekao na rimskom kolodvoru i odveo gradskim autobusom u Papinski kolegij *Germanicum*. Budući da je on već u lipnju 1971. obranio doktorsku tezu o Katoličkoj Crkvi i pravoslavlju u Dalmaciji u vrijeme mletačke vladavine i zatim se vratio u domovinu, naše druženje u Rimu nije dugo trajalo.

No ponovno je intenzivno počelo 1980., kad sam se sa studija vratio u Rijeku. Odmah nakon povratka nadbiskup Josip Pavlišić priopćio mi je da me kani imenovati vicerektorom u Bogoslovnom sjemeništu. Ali prije toga imenovao me je pomoćnim urednikom nadbiskupijskog mjesečnika *Zvona*, čiji su urednici bili mons. dr. Josip Šojat i mons. Ante Sironić, dva starija svećenika koji su list i osnovali. Nadbiskup je želio da se u mjesečnik kao suradnici uključe i mlađi svećenici, pogotovo oni koji su predavali na Visokoj

bogoslovskoj školi u Rijeci, kako bi ga se osvježilo i bolje stavilo u službu suvremenog pastora inspiriranog idejama i shvaćanjima Drugog vatikanskog sabora. Nadbiskup je smatrao da bih ja u tome mogao biti most između mlađih i starijih jer sam prvima pripadao, a s drugima sam surađivao još od studentskih dana. Prihvatio sam imenovanje obećavši da ću učiniti što bude moguće.

Budući da mi je Bogović bio najpristupačniji, prvog sam njega zamolio za suradnju. On mi je odgovorio kako su mu urednici *Zvona* već nekoliko puta tekstove kratili i prekrajali mijenjajući im smisao, pa se boji da će se to ponoviti. Ja sam mu obećao da se to više neće događati, iako baš nisam bio siguran da ću, kao pomoćni urednik, obećanje uvijek moći ispuniti. Rekao sam mu također kako bih u *Zvonima* želio otvoriti rubriku s temama iz naše biskupijske crkvene povijesti. To se njemu svidjelo i tako je počela njegova duga i vrlo plodonosna suradnja sa *Zvonima*. Često je članke koje je najprije u njima objavio kasnije produbio i proširio dajući im stručni ili znanstveni pečat. A katkad je znanstvene radove zaodijevao u popularno ruho i kao takve ih u *Zvonima* objavljivao za šire čitateljstvo. Takvim je člancima posebno pomogao da široke mase bolje upoznaju i više cijene naše povijesne i kulturne znamenitosti i vrijednosti.

S druge strane, dok sam ja Bogovića uveo u *Zvona*, on je meni omogućio da ubrzo po povratku iz Rima počnem predavati filozofiju na Visokoj bogoslovskoj školi, kojoj je tada kao rektor stajao na čelu. Nakon toga naša se suradnja sve više proširivala i produbljevala. Bogović je znao tako prikazati temu koju je želio obraditi i popularizirati da je teško bilo ostati po strani. Zaredalo je tako angažiranje većine članova Profesorskog zbora i Visoke bogoslovske škole kao ustanove na znanstvenim, stručnim i popularnim obilježavanjima visokih obljetnica naše Crkve i kulture, kao što su: petsto godina *Prvotiska*, odnosno *Misala po zakonu rimskoga dvora* (1983.); tisuću sto godina od smrti slavenskoga prvoučitelja sv. Metoda (1985.), osamsto godina od osnutka Krbavske biskupije (1985.), sedamsto godina Vinodolskog zakonika (1988.), tristo godina od oslobođenja Like od Turaka (1989.), a uz to i neke manje obljetnice kao što su šezdeseta godišnjica osnutka Riječke biskupije (1985.) te pedeset godina Visoke bogoslovske škole u Rijeci (1997.). Ova posljednja obljetnica poslužila je kao povod za održavanje znanstvenog skupa o crkvenom visokom školstvu na području Riječke metropolije od njegovih početaka do naših dana. Bogović je, svojom poslovičnom upornošću, bio glavni pokretač, organizator i inspirator svih tih događanja, napose onih stručnih i znanstvenih. Za svoje je planove znao pridobiti kolege, čak i one koji su na početku bili kritični i skeptični. Pritom mu je bilo jako stalo i do uspostave suradnje s društvenim znanstvenim krugovima i ustanovama. Zato se, uz čvrstu

podršku u pokojnom profesoru dr. Antonu Benvinu, neumorno trudio oko otvaranja i tih vrata. Sjećam se kako smo išli čak u Korenicu te smo tamošnju općinsku vlast upoznali s obljetnicom Krbavske biskupije i njezinom proslavom. Pamtim također kako sam kod svečane tribine u povodu godišnjice *Prvotiska* bio zadužen u dvorištu dočekati i u dvoranu uvesti prof. dr. Predraga Stankovića, rektora Riječkog sveučilišta, kojega ja nisam poznavao. Budući da je tribina već počela, a rektor nije dolazio, ušao sam u dvoranu i sjeo na jedino slobodno mjesto pokraj gospodina koji mi se predstavio kao rektor sveučilišta. To pokazuje kako su sa zanimanjem pratili naše inicijative i mnogi visoki predstavnici znanstvenog i kulturnog života u ono vrijeme. To je posebno došlo do izražaja prilikom simpozija o osamstotoj obljetnici Krbavske biskupije na koji su se, kao predavači ili slušatelji, odazvali mnogi predstavnici znanosti i kulture. A Bogović je prethodno svakom od njih ili pisao ili ga osobno posjetio.

Usporedo s nastojanjem da se znanstveno obrade važne obljetnice i događaji od velikog crkvenog i nacionalnog značenja, organizirane su i proslave na kojima je sudjelovao velik broj ljudi. Posebno su velika bila okupljanja u Senju 31. kolovoza i 1. rujna 1985. "u čast tvorcima slavenskog bogoslužja i pismenosti" te u Oštarijama 21. i 22. lipnja 1986. u povodu osamsto godina Krbavske biskupije. Na sudionike simpozija o Krbavskoj biskupiji neizbrisiv je dojam ostavilo i studijsko putovanje u Liku i Krbavu koje je Smiljana Rendić ovjekovječila u reportaži "Pohodili smo zemlju opjevanu i oplakanu". Znanstveni radovi i drugi materijali s ovog simpozija objavljeni su u zborniku *Krbavska biskupija u srednjem vijeku* (Rijeka – Zagreb, 1988.) koji je uredio Bogović. Isto je tako uredio zbornik radova sa znanstvenog skupa o crkvenom visokom školstvu (Rijeka – Zagreb, 1999.). Kad je 1994. pokrenut *Riječki teološki časopis*, Bogović je postao njegov prvi glavni i odgovorni urednik.

Može se reći da su Lika, Krbava i Kordun posebna Bogovićeve ljubav. Tom je području posvetio brojne svoje znanstvene i popularne radove, među kojima je i njegova posljednja knjiga *Lika i njezina Crkva u prošlosti i sadašnjosti*, objavljena ove godine. Svoju neobično čvrstu povezanost s tim krajevima naše domovine dokazao je za vrijeme Domovinskog rata kada ih je bezbroj puta posjetio odlazeći sve do prve crte bojišnice. Neumorno je bilježio događanja, fotografirao razrušeno, susretao se s narodom u izbjeglištvu, hrabrio one koji su ostali unatoč ratnoj pogibelji, planirao obnovu i povratak, potičući tako i druge na slična promišljanja i ponašanja.

"Žao mi je naroda" – u te je riječi, koje su naslov njegove knjige u kojoj su skupljeni njegovi članci i razgovori objavljeni u raznim medijima, sažeo svu svoju bol i tugu zbog trpljenja i patnje hrvatskog čovjeka od Krbavske bitke

1493. do sadašnjega časa, ali i protest zbog aktualnog zapostavljanja i zanemarivanja tih krajeva od vlasti. Iz te boli i tjeskobe za budućnost naroda na tom području, kao i hrvatskog naroda u cjelini, progovarao je i progovara i sada bez dlake na jeziku, zbog čega ga mnogi cijene, a drugi osporavaju. Ali on ne mari mnogo ni za pohvale ni za kritike nego jednostavno slijedi put za koji smatra da je ispravan. A to je put ispravnog vrjednovanja naše prošlosti kako bismo bolje razumjeli sadašnjost i jasnije kročili u budućnost. Čvrsto je uvjeren da bez raščišćavanja nekih pitanja iz prošlosti, posebno one iz Drugog svjetskog rata i poraća, kao ni bez pravog vrjednovanja i uvažavanja naših izvornih narodnih i vjerskih vrijednosti, ne možemo graditi društvo po mjeri čovjeka. Stoga govori o potrebi "spašavanja povijesti".

Njegovu ljubav prema Lici i svemu što ona znači primijetio je i nadbiskup dr. Anton Tamarut te ga je imenovao generalnim vikarom sa sjedištem u Senju i povjerio mu posebnu brigu za Sakralnu baštinu u Senju i za dijelove Riječko-senjske nadbiskupije s one strane Velebita. A kad je 4. lipnja 1999. imenovan za pomoćnoga biskupa, papa Ivan Pavao II. dodijelio mu je sjedište u Gospiću, gdje je 25. srpnja 2000. svečano ustoličen za prvog gospićko-senjskog biskupa.

Tako se Bogoviću ostvario dugo sanjani san o povratku biskupije u Liku. Čim je uspostavljena samostalna hrvatska država, shvatio je da je to trenutak kad bi taj san mogao postati stvarnost i oko toga se potrudio uporno i tvrdoglavo kako samo Kordunaš može. Doduše, nije se vratila biskupija na Krbavu, nego u Liku. Ali je zato Bogović, prkoseći svim skepticima i podrugljivcima, uspio zainteresirati cijelu tuzemnu i inozemnu Hrvatsku za izgradnju Crkve hrvatskih mučenika na Udbini, nedaleko od ruševina drevne katedrale krbavskih biskupa, i tako podići Krbavskoj biskupiji i Krbavskoj bitci spomenik čvršći od mjedi. U nekom smislu može se reći da se ostvarilo i više nego što je sanjao jer je ne samo potaknuo povratak biskupije nego je i sam postao njezinim prvim biskupom. Ali oni koji ga poznaju, dobro znaju da ovo posljednje nije bio njegov san.

Ipak ostaje još jedan njegov neostvareni san – san o svehrvatskom grobu podno udbinskoga brijega u kojem bi bile sahranjene hrvatske žrtve čije su kosti razasute po raznim jamama i nepoznatim grobištima širom Lijepe Naše i oko nje. A pretpostavka za to je da ih se popiše i koliko je moguće identificira, za što se on neumorno zauzima. Kad bi se to ostvarilo, siguran sam da bi rekao: "Moji su snovi ostvareni." A možda bi, s biblijskim starcem Šimunom, i uskliknuo: "Sad otpuštaš slugu svoga, Gospodaru, po riječi svojoj u miru. Ta vidješe oči moje, spasenje tvoje" (Lk 2, 29-30).